

Emigdi Subirats
escriptor

crítica literària

Nova edició de 'Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa'

Es historiadors Enric Querol i Josep Solervicens són els autors de la nova edició crítica de *Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa*, de Cristòfol Despuig, per a la redacció de la qual s'han basat en dos testimonis complets del text (el manuscrit B-20 de l'Arxiu històric de la ciutat de Barcelona i l'edició del Pare Fidel Fita de 1877) i altres fragments que van anar recollint i copiant els historiadors Josep Torner, Jeroni Pujades i el tortosí Francesc Martorell, al segle XVII. Han tingut en compte igualment l'edició que en va fer l'Eulàlia Duran el 1981, la qual ha estat de referència obligada durant les darreres tres dècades. El magnífic treball d'aquests dos estudiosos els situa a primera fila quant a l'estudi de la més important obra renaixentista catalana. En destaca l'acurat estudi introductori, en el qual ens informen sobre nombrosos temes històrics i fan bons aclariments sobre punts foscos de la vida del cavaller tortosí. També hi han afegit nombroses reflexions sobre la gran diversitat de temes tractats i fan una cronologia de la rebuda que ha tingut històricament aquesta obra. Tot aquest estudi l'acompanyen igualment amb una gran quantitat d'informació a peu de pàgina, que ajuden notablement el lector a situar-se dintre del període històric de

referència.

Cristòfol Despuig (Tortosa 1510-1574?) és un dels personatges tortosins més coneguts del període del Renaixement. El seu pare, Joan Despuig, va ser el procurador en cap de Tortosa i pertanyia a l'oligarquia tortosina, amb la qual cosa el jove Cristòfol va ser educat en un ambient cortesà i amb preceptors particulars a la casa valenciana del comte d'Aitona, Joan de Montcada, al fill del qual va dedicar aquesta obra. Els Despuig varen tenir, de fet, una estreta relació amb les personalitats més rellevants de la Corona d'Aragó.

L'obra consta de sis col·loquis, en els quals el ciutadà Fàbio i el cavaller Lívio (que representa l'autor) mostren els problemes i bel·leses de Tortosa al cavaller valencià Don Pedro. Durant una llarga i entretinguda xerrada recorden amb vehemència les dates i gestes més joioses de la història catalana i debaten la situació present de la Catalunya renaixentista. Posa en veu dels protagonistes unes frases colpidores en defensa i llo-

ança de la llengua catalana, les quals van ser escrites en un moment en què s'accentuaven les diferències dialectals dels diferents territoris i es començava a perdre la consciència lingüística unitària amb l'aparició del secessionisme a l'antic Regne de València. Despuig mostra el seu suport a la unitat de la llengua catalana i evita el nom de llengua valenciana (com feien alguns importants humanistes com Antoni Canals), més encara si un personatge valencià, Don Pedro (ja amb nom castellanitzat), afirma sense temor: "els valencians d'ací de Catalunya som eixits i la llengua d'ací la tenim tot i que pel contacte amb el castellà molt trastornada". Ben significatiu és el fet que ja a la dedicatòria del llibre Despuig ens fa saber: "No he volgut escriure l'obra en llengua castellana per no mostrar tenir en poc la catalana i també per no valer-me de llengua estrangera per a defensa i il·lustrar la naturalesa pròpia, que és la principal intenció de mon treball, ni tampoc l'he volguda escriure en la lla-

tina, perquè no pareguera ser tan generalment tractada i entesa per los de nostra nació com jo volguera."

Amb l'ús del diàleg, gènere pròpiament renaixentista, l'autor ens fa reflexionar sobre temes molt diversos i amb posicionaments contrastats quant a la política, la societat i l'església del moment, mentre van caminant pels carrers tortosins o naveguen pel riu. Els tres protagonistes analitzen la història de Tortosa, però deliberadament volen fer una passada per les coses de Catalunya, tal com també ens explicita l'autor a l'esmentat pròleg.

Ens cal felicitar de tot cor els autors d'aquesta edició crítica, i felicitar-nos tots plegats per aquest nou estudi d'un clàssic català. Un clàssic que no ha rebut els estudis que es mereixeria, però que actualment està mereixent treballs de pes. Propiament podria aparèixer la versió en línia castellana i s'està preparant la traducció a la llengua de Dickens, per honorar-lo aquests dies en què se celebra el bicentenari del seu naixement. Amb aquest llibre la literatura catalana està d'enhorabona, i aquest és un fet que voldria remarcar tothora. Dos estudiosos s'han apropiat a una de les grans obres catalanes de tots els temps... no és poca cosa.